ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 2022

Annie Ernaux

Η εμμονή

Μετάφραση: **Ρίτα Κολαΐτη**

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Λογοτεχνία

Πρώτη έκδοση Νοέμβριος 2023

Τίτλος πρωτοτύπου Annie Ernaux, *L'occupation*, Éditions, Gallimard 2002

Επιμέλεια – Διόρθωση τυπογραφικών δοκιμίων Στέλα Ζουμπουλάκη
Σχεδιασμός εξωφύλλου Σαβίνα Χριστοπούλου

© 2002, Éditions Gallimard
© 2023, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ** (για την ελληνική γλώσσα)

ISBN 978-618-03-3643-6

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83643
Κ.Ε.Π. 5788, Κ.Π. 19007

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα,
τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562
metaixmio.gr • metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση:
Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα,
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα,
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562
Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα,
τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

ANNIE ERNAUX

Η ΕΜΜΟΝΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Ρίτα Κολαΐτη

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Πάντα ήθελα να γράφω σαν να μην υπήρχα πια τη στιγμή της έκδοσης του βιβλίου. Να γράφω σαν να επρόκειτο να πεθάνω – κανένας κριτής. Ακόμα κι αν είναι ψευδαίσθηση το να πιστεύεις πως η αλήθεια επέρχεται μόνο με τον θάνατο.

Η πρώτη κίνηση που έκανα ξυπνώντας ήταν ν' αρπάζω το ορθωμένο απ' τον ύπνο πέος του και να μένω έτσι, σαν γραπωμένη από ένα κλαδί. Σκεφτόμουν «όσο το κρατάω, δεν είμαι χαμένη στον κόσμο». Σήμερα, όταν αναλογίζομαι τη σημασία της φράσης, μου φαίνεται πως εννοούσα ότι μόνο αυτό λαχταρούσα, τίποτε άλλο: να έχω το χέρι μου τυλιγμένο γύρω από το πέος του συγκεκριμένου άντρα.

Τώρα, εκείνος βρίσκεται στο κρεβάτι μιας άλλης γυναίκας. Μπορεί κι αυτή να κάνει την ίδια κίνηση, να απλώνει το χέρι και να του αρπάζει το πέος. Για μήνες, έβλεπα το χέρι της και νόμιζα πως ήταν το δικό μου.

Κι ωστόσο ήμουν εγώ εκείνη που εγκατέλειψε τον Β., πριν από λίγους μήνες, μετά από σχέση έξι χρόνων. Από πλήξη αλλά και αδυναμία να θυσιάσω την ελευθερία μου –την οποία είχα ανακτήσει μετά από δεκαοχτώ χρόνια γάμου– για μια κοινή ζωή που εκείνος επιθυμούσε διακαώς εξαρχής. Συνεχίσαμε να μιλάμε στο τηλέφωνο, βλεπόμασταν πότε πότε. Ένα βράδυ μου τηλεφώνησε, μου είπε ότι άφηνε την γκαρσονιέρα του, θα πήγαινε να ζήσει με μια γυναίκα. Στο εξής θα υπήρχαν κανόνες στα τηλεφωνήματά μας, μόνο στο κινητό, στις συναντήσεις μας, ποτέ βράδυ, ποτέ Σαββατοκύριακα. Στο αίσθημα κατάρρευσης που με κατέκλυσε διέκρινα πως κάτι άλλο αναδυόταν. Από τούτη τη στιγμή, η ύπαρξη της άλλης γυναίκας κυρίεψε τη δική μου. Όλες μου οι σκέψεις περνούσαν πια μέσα από αυτήν.

Αυτή η γυναίκα γέμιζε το κεφάλι μου, το στήθος μου, τα σωθικά μου· με συνόδευε παντού, υπαγό-

ρευε τις συγκινήσεις μου. Και την ίδια στιγμή, η αδιάλειπτη παρουσία της πρόσδιδε στη ζωή μου μια ένταση. Προκαλούσε διεγέρσεις πρωτόγνωρες για μένα, απελευθέρωνε μια ενέργεια, δυνάμεις της φαντασίας που δεν πίστευα πως τις είχα, με κρατούσε σε συνεχή, πυρετώδη δραστηριότητα.

Ήμουν «κτήμα» της.

Αυτή η κατάσταση κρατούσε μακριά μου τις καθημερινές σκοτούρες, τους καθημερινούς εκνευρισμούς. Με κάποιον τρόπο, με καθιστούσε απρόσβλητη από τη συνήθη μετριότητα της ζωής. Δεν με διακατείχε πλέον ούτε καν η περίσκεψη που προκαλούν εν γένει τα πολιτικά γεγονότα, η επικαιρότητα. Όσο κι αν προσπαθούσα, εκτός από το Κονκόρντ που συνετρίβη μετά την απογείωσή του πάνω σ' ένα Hotelissimo στο Γκονές, τίποτα στον κόσμο από το καλοκαίρι του 2000 δεν μου άφησε το παραμικρό ίχνος ανάμνησης.

Αφενός, υπήρχε η οδύνη και, αφετέρου, ένα μυαλό ανίκανο να προσηλωθεί σε οτιδήποτε άλλο πέρα από τη διαπίστωση και την ανάλυση αυτής της οδύνης.

Έπρεπε οπωσδήποτε να μάθω το ονοματεπώνυμό της, την ηλικία της, το επάγγελμά της, τη

διεύθυνσή της. Ανακάλυπτα πως τα συγκεκριμένα στοιχεία με τα οποία η κοινωνία ορίζει την ταυτότητα ενός προσώπου και που, τόσο επιπόλαια, απορρίπτουμε ως άνευ ενδιαφέροντος όταν θέλουμε να γνωρίσουμε πραγματικά κάποιον είχαν, τουναντίον, πρωταρχική σημασία. Ήταν ο μόνος τρόπος για να εξάγω από την αδιαφοροποίητη μάζα όλων των γυναικών έναν σωματικό και κοινωνικό τύπο, να αναπαραστήσω ένα σώμα, έναν τρόπο ζωής, να διαμορφώσω την εικόνα ενός ατόμου. Και μόλις εκείνος μου είπε, διστακτικά, πως η σύντροφός του ήταν σαράντα εφτά χρονών, καθηγήτρια, διαζευγμένη με μια δεκαεξάχρονη κόρη και ότι έμενε στη λεωφόρο Ραπ, στο έβδομο διαμέρισμα, αναδύθηκε μια φιγούρα με αυστηρό ταγέρ και πουκάμισο, άψογη κόμμωση, που προετοίμαζε τα μαθήματά της σε ένα γραφείο μες στο ημίφως ενός αστικού διαμερίσματος.

Ο αριθμός 47 απέκτησε μια παράξενη υλικότητα. Έβλεπα τα δύο ψηφία, πελώρια, καρφωμένα παντού. Άρχισα να βλέπω τις γυναίκες μόνο ως προς τη θέση τους στην πορεία του χρόνου και των γηρατειών, τα σημάδια των οποίων σε αυτές τα αξιολογούσα συγκρίνοντάς τα με τα δικά μου. Οποιαδήποτε γυναίκα τοποθετούσα στην ηλικιακή ομάδα μεταξύ σαράντα και πενήντα, που ήταν

ντυμένη με τη χαρακτηριστική «κομψή απλότητα» των κυριών που ζουν στις ακριβές συνοικίες, ήταν για μένα σωσίας της άλλης γυναίκας.

Ανακάλυψα ότι απεχθανόμουν όλες τις καθηγήτριες –μολονότι υπήρξα μία από αυτές, και οι καλύτερές μου φίλες εξακολουθούσαν να είναι–, καθώς έβρισκα πως έχουν ένα ύφος αποφασιστικό, αρραγές. Επέστρεφα έτσι στην αντίληψη που είχα γι' αυτές όταν ήμουν μαθήτρια λυκείου, τότε που μου προκαλούσαν δέος, σε βαθμό που σκεφτόμουν ότι δεν θα μπορούσα ποτέ να ασκήσω αυτό το επάγγελμα, να τους μοιάσω. Έβλεπα το σώμα της εχθρού μου σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό σώμα, που ποτέ άλλοτε δεν ήταν τόσο αντάξιο του ονόματός του.

Στο μετρό, οποιαδήποτε γυναίκα μετά τα σαράντα που κρατούσε μεγάλη τσάντα ήταν «εκείνη», και το να την κοιτάξω απλώς, μια οδύνη. Αντιλαμβανόμουν την αδιαφορία που εκδήλωνε εν γένει απέναντί μου και τη, μάλλον ζωηρή, αποφασιστική κίνηση που έκανε για να σηκωθεί από το κάθισμά της και να κατέβει σε κάποιον σταθμό –το όνομα του οποίου αποτυπωνόταν αμέσως στο μυαλό μου– σαν μια εκμηδένιση της ύπαρξής μου, σαν έναν τρόπο για εκείνη τη γυναίκα, που σε όλη τη

διαδρομή τη θεωρούσα ως την καινούργια ερωμένη του Β., να μου κάνει μια περιφρονητική χειρονομία σηκώνοντας το μεσαίο της δάχτυλο.

Μια μέρα, θυμήθηκα τη Ζ., με τα λαμπερά μάτια και τα πλούσια σγουρά μαλλιά, η οποία καυχιόταν πως στον ύπνο της είχε οργασμούς που την ξυπνούσαν. Κι αμέσως, τη θέση της πήρε η άλλη γυναίκα· την έβλεπα, την άκουγα, καθώς ανέδιδε αισθησιασμό και απανωτούς οργασμούς. Ήταν θαρρείς και μια ολόκληρη κατηγορία γυναικών με σπάνιες ερωτικές ικανότητες –γυναίκες υπεροπτικές, των οποίων οι απαστράπτουσες φωτογραφίες κοσμούν τα ένθετα «Σεξ το καλοκαίρι» των γυναικείων περιοδικών– θριάμβευε ολοκληρωτικά· μια κατηγορία από την οποία εγώ ήμουν αποκλεισμένη.

Αυτή η μετουσίωση του σώματος γυναικών που συναντούσα στο σώμα της άλλης γυναίκας συνέβαινε διαρκώς: την «έβλεπα παντού».

Έπαψα ν' ανασύρω τις μορφές ενός φαντασιακού παραδομένου στη ζήλια, του οποίου ήμουν λεία και θεατής, να καταγράφω τις κοινοτοπίες που πολλαπλασιάζονταν, ανεξέλεγκτα, στο μυαλό μου· να περιγράφω όλη τούτη την αυθόρμητη εσωτερική ρητορική, την άπληστη και επώδυνη, την αποφασισμένη να φτάσει πάση θυσία στην αλήθεια· και –γιατί περί αυτού πρόκειται– στην ευτυχία. Κατάφερα να γεμίσω με λέξεις την απούσα εικόνα και το απόν όνομα εκείνης που, για έξι μήνες, συνέχιζε να μακιγιάρεται, να πηγαίνει στη δουλειά της, να μιλάει και να απολαμβάνει, δίχως να υποπτεύεται ότι ζούσε και κάπου αλλού, στο μυαλό και στο δέρμα μιας άλλης γυναίκας.

ISBN: 978-618-03-3643-6
9 786180 336436
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83643
metaixmio.gr

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΚΑΙ ΣΕ e-book